

Keerpunten in
de geschiedenis

TIJDLIJN *van de*

INDUSTRIËLE REVOLUTIE

De Verlichting

De Verlichting was een filosofische beweging die in de achttiende eeuw de Europese maatschappij en cultuur beïnvloedde. Deze periode staat bekend als de Eeuw van de Rede.

Frederik de Grote van Pruisen was een leidende 'verlichte' vorst.

Veel denkers waren geschokt door de conflicten die godsdienst de afgelopen eeuwen veroorzaakt had. Zij zochten naar andere manieren voor mensen om hun leven zin te geven. In *An Essay Concerning Human Understanding* (Leidraad voor het verstand) uit 1690 zette de Engelse filosoof John Locke de principes van het nieuwe denken uiteen. Hij beargumenteerde dat mensen niet van nature slecht zijn, maar dat ze wel slecht gemaakt kunnen worden door de omstandigheden.

↑ Het Pruisische paleis Sans Souci bood de Franse schrijver Voltaire een toevluchtsoord.

Deïsme

Sommige denkers verwierpen godsdienst totaal. Andere zeiden dat ze een meer persoonlijke verhouding met God hadden dan ze door georganiseerde kerken kregen. Dit standpunt van de 'deïst' suggereerde dat God vriendelijk was, maar wel ver weg. Hij had mensen de capaciteit gegeven te redeneren en hen de kracht gegeven hun eigen lot te bepalen.

Tijdslijn van de Verlichting

1730 De Engelse deïst Matthew Tyndale bekritiseert de boven-natuurlijke elementen van de georganiseerde godsdienst.

1734 Voltaire publiceert zijn *Lettres philosophiques*, die oproepen tot politieke en godsdienstige tolerantie.

1735 De Zweedse botanist Carolus Linnaeus ontwikkelt zijn systeem voor de classificatie van planten.

1736 In Engeland worden de wetten tegen hekserij afgeschaft.

1740 Frederik II ('de Grote') van Pruisen bestijgt de troon. Hij voert economische, wettelijke en sociale hervormingen in.

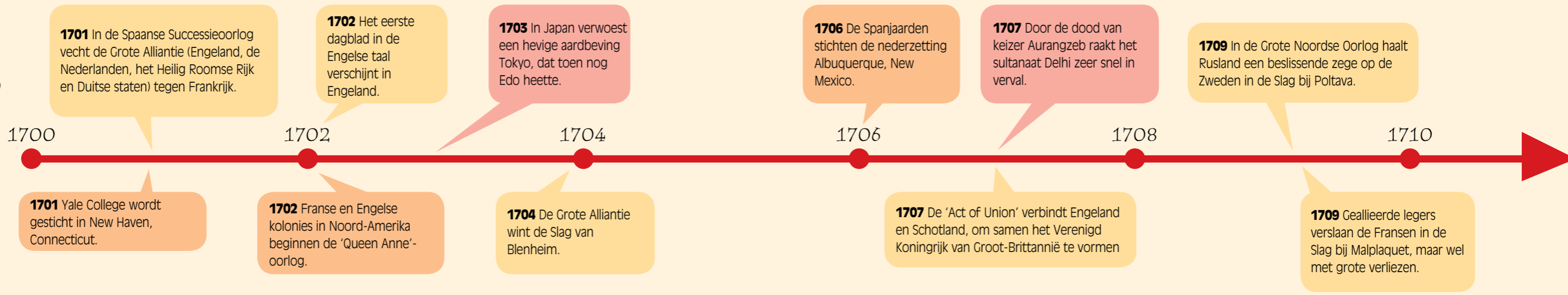
1747 Diderot en d'Alembert beginnen met hun werk aan de Encyclopedie. Het eerste deel wordt vier jaar later gepubliceerd.

← Het systeem van Carolus Linnaeus om planten en dieren te classificeren wordt ook nu nog gebruikt.

TIJDLIJN 1700-1710

Legenda:

- Europa
- Amerika
- Azië, Afrika, en Oceanië

Tijlijn (vervolg)

- 1750** Voltaire gaat in ballingschap in Duitsland.
- 1755** Dr. Samuel Johnson maakt een woordenboek van de Engelse taal.
- 1764** De Italiaanse rechtsgeleerde Cesare Beccaria pleit voor hervorming van de gevangenis en afschaffing van marteling en de doodstraf.
- 1766** Catharina de Grote geeft de Russen vrijheid van godsdienst.
- 1776** De Beierse advocaat Adam Weishaupt richt de Orde der Illuminati (de Orde van de Verlichten) op, een sekte die een nieuwe religie, gebaseerd op het verstand, wilde stichten.

Voltaire's geschriften over de samenleving leverden hem forse kritiek op. ➔

De ideeën van de Verlichting verspreiden zich over Europa en stimuleerden wetenschappelijk onderzoek en politieke hervormingen.

Door de opkomst van de natuurwetenschappen werden de traditionele verklaringen over het universum in twijfel getrokken. In plaats daarvan gebruikten geleerden nu nauwkeurige observaties en experimenten om de wereld om hen heen te bestuderen. Deze methode is

bekend als empirisme. De Engelse wetenschapper Isaac Newton belichaamde die nieuwe benadering.

Sociale hervorming

Naast het uitdagen van de gevestigde godsdienst was er een vraag om sociale hervorming. Franse filosofen zoals Montesquieu, Voltaire en Rousseau

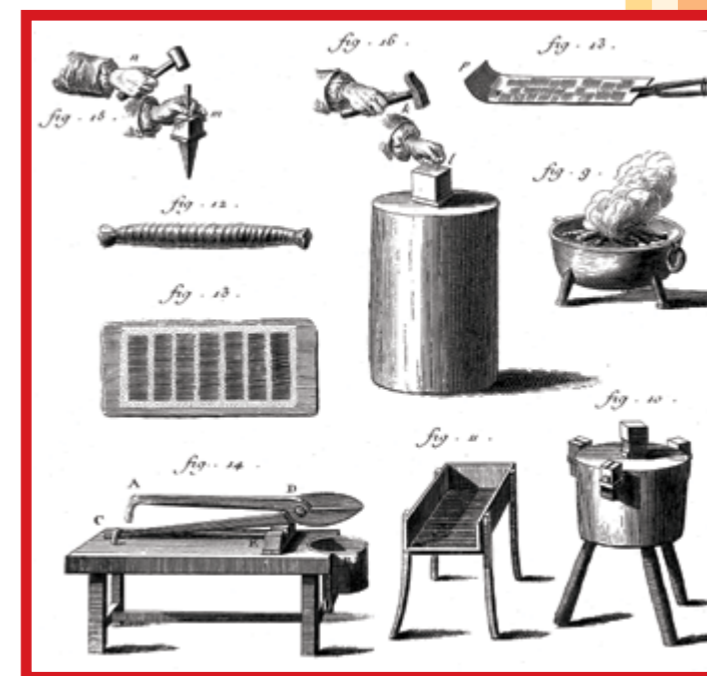
pleitten voor vrijheden zoals gelijkheid voor de wet en vrijheid van meningsuiting voor alle burgers.

Zij beargumenteerden dat dergelijke vrijheden de basis zouden kunnen zijn van een 'sociaal contract' tussen heerser en volk.

Veel vorsten voelden zich bedreigd door de nieuwe ideeën. Voltaire zelf werd in de gevangenis gezet en moest gedwongen in ballingschap gaan. Toch aanvaardden sommige Europese staatshoofden, met name Catharina de Grote van Rusland, Joseph II van Oostenrijk en de Pruisische koning Frederik II de nieuwe ideeën. Ze startten sociale en juridische hervormingen. Toch voerden deze 'verlichte despotten' de democratie niet in.

Tegen het einde van de 18e eeuw namen de Amerikaanse en Franse revoluties veel van de sleutelbegrippen van de Verlichting over. Maar in Frankrijk moest het optimisme van de Verlichting plaatsmaken voor het schrikbewind dat het werelddeel in een nieuwe periode van beroering stortte.

De *Encyclopedia* bevatte veel illustraties van technische processen. ➔

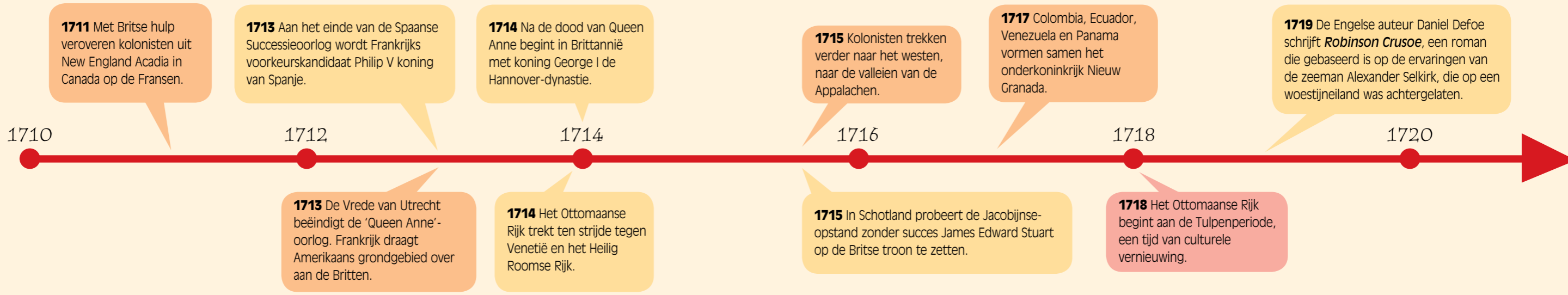

De Encyclopedia

Filosoof Denis Diderot en wiskundige Jean d'Alembert begonnen een samenvatting van de toenmalige kennis te maken. Het kostte wel 26 jaar om de 35 delen allemaal te publiceren. Ze bevatten artikelen van toonaangevende onderzoekers. De artikelen behandelden praktische zaken zoals bakken, naast radicale onderwerpen zoals progressieve filosofische ideeën en politiek liberalisme.

Tijlijn 1710-1720

- Legenda:**
- Europa
  - Amerika
  - Azië, Afrika, en Oceanië

Keerpunten in de geschiedenis

Keerpunten in de geschiedenis toont op een heel bijzondere manier de belangrijkste periodes uit de wereldgeschiedenis. Een tijdlijn die door elk boek loopt laat ontwikkelingen zien die een keerpunt vormden in de betreffende periode. In elk boek geven tijdlijnen aan de zijkant van de bladzijden over het betreffende onderwerp extra gedetailleerde informatie.

BELANGRIJKE KENMERKEN

- Tijdlijnen met in elk hoofdstuk specifieke kleuren
- Foto's en andere illustraties vullen de historisch verantwoorde informatie aan.
- Brondocumenten helpen bij het beantwoorden van vragen die opkomen.
- Zijlijnen geven specifieke uitleg om tot een beter begrip te komen.
- Woordenlijst, bronmateriaal, andere informatie en register.

TIJDLIJN van de **INDUSTRIËLE REVOLUTIE**

Tussen 1700 en 1900 veranderde de wereld meer dan ooit tevoren.

Een agrarische samenleving werd een verstedelijkte en geïndustrialiseerde samenleving. De kern van de verandering was de technologische vooruitgang, van spoorwegen tot machines die goederen produceerden in grote hoeveelheden. Dit boek onderzoekt de loop van het proces van verandering, legt uit waarom het gebeurde en wat de verdere gevolgen ervan waren.

Nu ook als hardcover
uitgave verkrijgbaar!!

978-94-6175-154-6

corona

www.arsscribendi.com